

Posudek na diplomovou práci „**Proměny sociální struktury pražských sídlišť a jejich měnicí se postavení v rámci města**“ autorky Barbory Fořtové předložený k obhajobě na Katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty UK v Praze.

Posuzovaný text si dle jeho autorky klade za cíl postihnout změny sociální struktury pražských sídlišť a zhodnotit jejich postavení v rámci celého prostoru města. Hlavní otázkou, kterou si autorka klade, zní: dochází ke snižování sociálního statusu na pražských sídlištích a je tento proces homogenní nebo prostorově diferencovaný? Autorka formuluje dvě konkrétní hypotézy, jejichž platnost se snaží empiricky potvrdit nebo vyvrátit:

- 1) „Pražská sídliště se z hlediska sociálního statusu jejich obyvatel relativně propadají v porovnání s ostatními částmi města. Výrazně se mění jejich pozice v rámci města v porovnání se stavem za socialismu.“
- 2) V rámci Prahy dochází k diferenciaci mezi sídlišti z hlediska sociálního statusu jejich obyvatel.

S využitím analýzy dat ze sčítání lidu 1991 a 2001 za jednotlivé urbanistické obvody Prahy dochází autorka k závěru, že první hypotézu lze přijmout pouze částečně. Vzhledem k ostatním částem města se sice na sídlištích relativně snižuje podíl vysokoškoláků, profesní struktura obyvatel sídlišť však zůstává podobná profesní struktuře obyvatelstva ostatních typů urbanistických obvodů. Poněkud překvapivě se na sídlištích ve sledovaném období zvýšilo relativní zastoupení ekonomicky aktivních zaměstnaných v sektoru peněžnictví a pojišťovnictví, ve kterém jsou obecně nejvyšší mzdy. Druhá hypotéza byla naopak zcela jednoznačně potvrzena - pražská sídliště nejsou jedno jako druhé, sociální status jejich obyvatel se významně liší nejenom podle skupin definovaných dobou výstavby sídliště, ale i mezi různými sídlišti postavenými ve stejném historickém období.

Celkový dojem z předložené diplomové práce je příznivý. Zkoumané téma je velmi aktuální a jeho poznání má značný teoretický i praktický význam. (Je jen škoda, že nebylo možno pracovat s novějšími daty než z roku 2001). Struktura samotného textu je dobře promyšlená, jednotlivé kapitoly na sebe navazují. Teoretická část nepřináší sice nic objevného a působí trochu neuspořádaně, je ovšem v zásadě dostatečným vstupem pro jádro práce, jimž je empirická analýza dat ze sčítání 1991 a 2001. Výsledky empirických analýz jsou na můj vkus příliš popisné, chybí mi snaha o hledání širších souvislostí a vysvětlení důvodů pro zjištěnou prostorovou diferenciaci. Oceňuji velký objem práce, který autorka vynaložila při dokumentaci výsledků formou velkého počtu kartogramů. Dobrý dojem z kartografického vyjádření výsledků analýz poněkud kazí skutečnost, že na některých mapkách jsou použity kontraintuitivní barvy na škálách (např. u Obr. 6.1.2.5. a mnohých dalších je vyšší hodnota lokalizačního koeficientu znázorněna barvami normálně používanými pro nižší nadmořské výšky a naopak...). V některých pasážích se mi zdá, že autorka vyvozuje příliš obecné závěry, které nelze nevyházejí z jí provedených empirických analýz. Na straně 42 například píše, že: "Tato práce se snaží odpovědět, zda je tato hrozba opravdu reálná a zda sídliště v postsocialistických městech budou kopírovat vývoj sídlišť ve městech západní Evropy". To je velmi odvážné a příliš generalizované tvrzení - z analýzy vývoje v jednom, navíc dosti "originálním" městě - v Praze - nelze obecně usuzovat na situaci "v postsocialistických městech". Na str. 62 píše: " Naopak můžeme předpokládat, že na sídliště se momentálně stěhují obyvatelé z lokalit, které prošly regenerací a pro které se bydlení blíže centru stalo již nadále finančně neúnosné". Ani pro toto tvrzení nevidím v empirické části žádnou oporu,

chybí navíc i jen teoretické vysvětlení, jakými mechanismy jsou v Praze vytlačováni méně bohatí lidé z regenerovaných lokalit.

Pominu-li tyto poněkud obecnější výhrady, mám k textu již jen několik drobnějších připomínek:

- Str. 8: Autorka se ptá: "Stanou se... (z pražských sídlišť)... nestabilní oblasti jako pouhé zastávky pro mladé hledající bydlení na přechodnou dobu nebo čtvrti pro ekonomicky slabší vrstvu populace." – vzhledem k tomu, že na sídlišťích žije v Praze zhruba polovina obyvatel, nejsou zmiňované vize v dohledné době možné.
- Str. 11. „stát investoval základní infrastrukturu“ – gramaticky chybná formulace
- Str. 16: "výstavba vysoko podlažních komplexů" - má být "vysokopodlažních"
- Str. 23: "diskutovali se i finanční náklady na demolici v porovnání s finančními náklady na možnou rekonstrukci." - gramatická chyba i/y
- Str. 24: "uvědomily obrovský tržní potenciál na sídlišťích a zaměřili svoje aktivity právě do blízkosti těchto lokalit, čímž částečně vyřešili problém..." - gramatická chyba i/y
- Str. 44 - při popisu vzdělanostní struktury na sídlišťích v roce 1991 není na místě používání přítomného času (např.: "nadprůměrný podíl vysokoškoláku ze sídlišť 1. generace mají sídlišťe v exponovanějších částech Prahy...")

Přes zmíněné výhrady je možno konstatovat, že posuzovaná diplomová práce splnila požadavky na ni kladené, a doporučuji ji proto k obhajobě s hodnocením 2.

Praha 16.9.2009

RNDr. Tomáš Kostecký, CSc.